

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Обліково-фінансовий факультет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації

для виконання самостійної роботи здобувачами вищої освіти ступеня
магістра денної форми навчання спеціальностей 071 – облік і
оподаткування, 072 – фінанси, банківська справа та страхування

Миколаїв
2017

УДК 330.16
ББК 60.524.42
С 69

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від _____ р., протокол №_____.

Укладачі:

- Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет;
А. В. Бурковська – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет;
Т. І. Лункіна – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

- М.В. М. Дубініна – д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
Л. С. Мельничук – канд. екон. наук, доцент економіки підприємств та землеустрою, Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

ЗМІСТ	
Вступ.....	4
Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів.....	6
Плани самостійної роботи Модуль 1. Соціальна відповідальність як суспільно-економічний феномен.....	7
Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.....	7
Тема 2. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.....	7
Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю.....	8
Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.....	8
Модуль 2. Управління підприємством на засадах соціальної відповідальності.....	10
Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.....	10
Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності.....	12
Тема 7. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності.....	13
Тема 8. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності.....	13
Тема 9. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності.....	15
Тема 10. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності.....	19
Питання для підсумкового контролю знань (до екзамену).....	25
Список рекомендованої літератури.....	28

ВСТУП

Метою дисципліни «Соціальна відповідальність» є вивчення теорії та практики соціальної відповідальності підприємств, формування у фахівців базових знань з теорії та практики соціальної відповідальності і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

Завданням вивчення дисципліни є набуття навичок майбутніми фахівцями щодо загальних закономірностей взаємодії бізнесу і суспільства, основ їхнього використання в управлінні організаціями.

Об'єктом дисципліни є процеси формування основних елементів соціальної відповідальності.

Предмет: теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти формування і розвитку соціальної відповідальності.

Здобувач ступеня вищої освіти повинен знати:

- сутність, види, категорії еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності;
- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;
- місце соціальної відповідальності в управлінні організацією;
- нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності;
- моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури;
- критерії, показники та методику оцінювання соціальної відповідальності;
- особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях;
- сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців;
- сутність, складові та пріоритети розвитку соціальної відповідальності політики управління персоналом;
- екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;

- сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності.

Здобувач ступеня вищої освіти повинен вміти:

- формувати механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю;
- формувати ефективну взаємодію роботодавців з персоналом на засадах соціальної відповідальності;
- формувати відносини підприємств із зовнішніми організаціями на засадах корпоративної соціальної відповідальності;
- визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;
- посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;
- здійснювати моніторинг корпоративної соціальної відповідальності;
- оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності;
- розвивати корпоративну соціальну відповідальність як чинник підвищення конкурентоспроможності.

Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Змістові модулі курсу			Перелік тем	Розподіл навчального часу			Термін виконання, тиждень	Термін контрольного заходу
Найменування	Обсяг, кредит	Сума залікових балів		Лекції	Практичні	Самостійна робота		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Соціальна відповідальність як суспільно-економічний феномен	2,8	17-28	Тема 1 Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку	1	1	5	1,2	1
			Тема 2 Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства	1	1	5	3,4	3
			Тема 3 Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю	2	1	5	5,6	5
			Тема 4 Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності	2	1	5	7,8	7
Всього за I змістовий модуль				6	4	20	x	x
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 Управління підприємством на засадах соціальної відповідальності	2,0	19-32	Тема 5 Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності	2	2	6	9	9
			Тема 6 Екологічна компонента соціальної відповідальності	2	2	6	10	10
			Тема 7 Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності	2	2	6	11,12	12
			Тема 8 Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності	2	2	6	13	13
			Тема 9 Оцінювання ефективності соціальної відповідальності	2	2	6	14,15	15
			Тема 10 Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності	2	2	6	16	16
Всього за II змістовий модуль				12	12	36	x	x
Всього	4,8	36-60		18	16	56	x	x

ПЛАНІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ 1. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Змістовий модуль 1, 2 *Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.*

Теми доповідей:

1. Соціальна відповідальність у розумінні різних авторів як вітчизняних, так і зарубіжних.
2. Становлення та розвиток соціальної політики : практичний аспект.
3. Соціальний захист в сфері соціальної відповідальності.
4. Ставлення до аспектів соціальної відповідальності (соціологічне опитування).
5. Еволюція концепції соціальної відповідальності бізнесу.
6. Основні погляди на соціальну відповідальність Мільтона Фрідмена.
7. Нормативно-правова база соціально-відповідального бізнесу в Україні: Міжнародні та національні документи, стандарти в сфері КСВ (Глобальний договір ООН, Індекс ефективності, GRI (The Global Reporting Initiative), ISO 26000:2010 «Керівництво по СВ», МОП, Всесвітня ділова рада за сталий розвиток, тощо).
8. Дотримання функцій СВ в аграрному секторі України.
9. Дотримання функцій аграрного сектору: зарубіжний досвід.
10. Сучасний стан розвитку концепції соціальної відповідальності в Україні.
11. Історія становлення і розвитку соціальної відповідальності (етапи).

Таблиця 1 Соціальна відповідальність та корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) у розумінні різних авторів

№	Автор	Тлумачення
1.	Говард Боуен	
2.	Філіп Котлер	
3.	Лорд Холм, Річард Уаттс	
4.	Найл Фіцджеральд	

Продовження таблиці 1

5.	Джим Райлі	
6.	Мілтон Фрідман	
7.	Юрій Благов	
8.	Європейський Альянс корпоративної соціальної відповідальності	
9.	Міжнародна організація праці	
10.	«Зелена книга» ЄС	
11.	Девід Краутер	
12.	Конфедерація роботодавців України	
13.	Соціально-відповідальний бізнес (спільнота - Україна)	
14.	Ф. Євдокімов, М. Губська	
15.	Н. Водницька	
16.	Л. А. Грицина	
17.	С. Литовченко, М. Корсакова	
18.	Є. Суєтєнков, М. Пасько	
19.	О. О. Охріменко, Т. В. Іванова	

Джерело:

Рекомендована література: [5,16,17,18, 20, 25]

Змістовий модуль 3, 4 *Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.*

Теми доповідей:

1. Система показників соціальної відповідальності у сфері взаємовідносин з персоналом.
2. Соціальні зобов'язання, соціальний контракт.
3. Етика службових і ділових відносин.

Таблиця 2 Розмір нарахованої та фактично виплаченої заробітної підприємств району (вказати район), 20...р.

Місяць	Нараховано, тис. грн	Виплачено, тис. грн	Виплачено у % до нарахованого
Січень			
Лютий			
Березень			

Продовження таблиці 2

Квітень			
Травень			
Червень			
Липень			
Серпень			
Вересень			
Жовтень			
Листопад			
Грудень			
Разом			

Джерело:

Таблиця 3 Потреба підприємств району у підготовці спеціалістів, робітників на 20...-20...рр., (вказати район), осіб

Посада, професія (спеціальність)	Роки			20...р. у % до	
	20....	20....	20....	20...р.	20...р.
Підготовка спеціалістів у вищих учбових закладах, усього					
У розрізі спеціальностей:					
- фінанси і кредит					
- облік і аудит					
- менеджмент					
- процеси, машини та обладнання					
- енергетика та електротехнічні системи в агропромисловому комплексі					
- професійна освіта, технологія виробництва і переробка продуктів сільського господарства					
- транспортні технології					
- агрономія					
- технологія виробництва і переробки продукції тваринництва					
- біотехнологія					
- якість, стандартизація та сертифікація					
- інші спеціальності					

Джерело:

Рекомендована література: [2,3,5]

Таблиця 4 Показники заробітної плати підприємства району
(вказати район), 20...-20...рр.

Роки	Номінальна середньомісячна заробітна плата, грн	У % до попереднього року	У % до середнього рівня, який склався в економіці області	У % до середньомісячної заробітної плати штатного працівника в сільському господарстві України
20...				
20...				
20...				

Джерело:

МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Змістовий модуль 5 *Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.*

Теми доповідей:

1. Сутність і значення соціально-відповідального бізнесу.
2. Розвиток соціально-відповідального бізнесу в Україні.
3. Міжнародний досвід формування соціально-відповідального бізнесу.
4. Соціалізація освіти як один із напрямів підвищення обізнаності суспільства.
5. Соціальна відповідальність у ВНЗ України.
6. Роль профспілок у формуванні соціальної відповідальності.

Таблиця 5 Хто або що повинен симулювати розвиток Вашого соціально-відповідального бізнесу

Назва підприємства (вказати район, область)		
Перелік питань	Результати опитування	Побажання
1. Пільгове кредитування для аграрних підприємств, які впроваджують соціальну відповідальність		
2. Зменшення рівня державного втручання у соціальну відповідальність підприємств		

Продовження таблиці 5

3. Приклади впровадження соціальної відповідальності інших аграрних підприємств (позитивні)		
4. Власна соціальна відповідальність (відповідальність лідера аграрного підприємства)		
5. Результативність від впровадження соціальної відповідальності на аграрних підприємствах		
6. Пропозиції місцевих органів влади щодо запровадження соціальної відповідальності (соціальне партнерство)		
7. Публічне визнання аграрних підприємств, які впроваджують соціальну відповідальність		
8. Інвестори		
9. Держава (на законодавчому рівні – закони, концепції)		
10. Наявність банку соціальних програм		
11. Інше (зазначити, що саме)		

Джерело:

Таблиця 7 Аналіз впровадження соціальної відповідальності на підприємстві (зазначити підприємство) у році

Форми соціальної відповідальності	Підприємства (назва)		

1. Ніколи не затримуємо заробітної плати	+	+	+
2. Регулярно підвищуємо заробітну плату	+	-	+
3. Відсутність дискримінації			
4. Підвищення кваліфікації для працівників			
5. Гнучкий графік роботи			
6. Надання медичної допомоги			
7. Безкоштовні чай, кава			
8. Додаткове фінансове заохочення			
9. Система кредитування			
10. Здійснюємо спонсорську допомогу: (дитячі будинки, школи, лікарні)			
11. Наявність спеціального бюджету соціальних і екологічних програм			
12. Взаємозв'язок із громадкістю для провадження соціальної відповідальності			
13. Зменшення викидів в навколишнє середовище			
14. Впровадження енергозберігаючих технологій			
15. Програми використання та утилізації відходів			
16. Поінформованість про підприємство на власному сайті			
17. Інші			

Джерело:

Таблиця 6 Які, на Вашу думку є перешкоди при впровадженні соціальної відповідальності серед аграрних підприємств

Назва підприємства (вказати район, область)		
Перелік питань	Результати опитування	Побажання
1. Брак коштів		
2. Низький рівень обізнаності щодо принципів соціальної відповідальності		
3. Податкове навантаження		
4. Низький рівень державного нормативно-правового регулювання		
5. Незацікавленість у веденні соціально-відповідального бізнесу		
6. Низький рівень контролю за використанням коштів		
Відсутність організацій та підприємств, які б спонукали до ведення соціально-відповідального бізнесу		
7. Інші (навести)		

Джерело:

Таблиця 8 Обсяги бюджетного фінансування сільського господарства підприємств району, 20...-20...рр., (вказати район)
тис. грн

Роки	Отримано коштів всього	в т. ч: для підтримки виробництва продукції рослинництва	в т. ч: для підтримки тваринництва	в т. ч: за іншими видами державної підтримки
20...р.				
20...р.				
20...р.				
20...р. у % до 20...р.				

Джерело:

Рекомендована література: [9,11,12]

Змістовий модуль 6 *Екологічна компонента соціальної відповідальності.*

Теми доповідей:

1. Інвестування в агроекологію: перспективи та напрями.

2. Виробництво екологічно-чистої продукції на сучасному етапі.
3. Використання принципів «зеленого офісу» аграрними підприємствами.
4. Нормативно-правове регулювання екологізації в Україні.
5. Професії майбутнього в аграрному секторі на основі екологізації.

Рекомендована література: [14,9, 20,21,26,28]

Змістовий модуль 7 *Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності.*

Теми доповідей:

1. Соціальне партнерство як тип соціальних відносин.
2. Ефективність господарювання соціального партнерства.
3. Соціальне партнерство в Миколаївській області.
4. Соціальне партнерство аграрного сектору держави.
5. Профспілки та їх значення в Україні.

Рекомендована література: [5,6,10,12,13]

Змістовий модуль 8 *Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності*

Теми доповідей:

1. Нефінансове звітування: «Звіт з прогресу».
2. Звіт про КСВ.
3. Звіт про прогрес реалізації принципів Глобального договору.
4. Звіт зі сталого розвитку.
5. Звіт за стандартом AA1000.
6. Рейтинг прозорості компаній щодо соціальної відповідальності.
7. Характеристика не фінансової звітності підприємств.
8. Переваги та особливості не фінансової звітності.
9. Нефінансова звітність аграрного сектора України.

Таблиця 9 Оцінка нефінансових звітів в Україні

Документи	Роки							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1. Звіт з прогресу GR								
2. Нефінансовий звіт								
3. GRI нефінансовий звіт								
4. Верифікований не фінансовий звіт								

Джерело: <http://www.unglobalcompact.org/COP>; за даними Спільноти Соціально Відповідального Бізнесу

Таблиця 10 Оцінка нефінансових звітів в Україні у розрізі підприємств

Підприємство	Назва документа (звіту)	Роки							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ДТЕК									
Оболонь									
.....									

Джерело:

Таблиця 11 Оцінка нефінансових звітів в Україні у розрізі аграрних підприємств

Підприємство	Назва документа (звіту)	Роки							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016

Джерело:

Таблиця 12 Перелік питань, які розглядаються підприємствами при формуванні нефінансової звітності (Глобальний договір ООН)

Перелік питань	Кількість питань, які розглядаються підприємствам	Роки							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Підвищення кваліфікації									
Гідна праця і умови життя									
.....									

Джерело:

Рекомендована література: [10,17, 18,20,22,27]

Змістовий модуль 9 *Оцінювання ефективності соціальної відповідальності.*

Теми доповідей:

1. Ефективність соціальної відповідальності.
2. Соціальна цінність: основні індикатори.
3. Розрахунок соціальних індикаторів в Україні, міжнародне порівняння.
4. Практики соціалізації в Україні.
5. Ціннісні орієнтири суспільства як фактори впливу на формування соціальної відповідальності.

Таблиця 13 Оцінка ефективності СВ перед споживачами (вказати підприємство)

Показники	Попередній період	Поточний період	Динаміка, %	Бали	
				Базові	Фактичні
Якість					
Гарантійний ремонт від річного обороту, %				50	
Повернення продукції, %				10	
Сертифікати якості, %				10	
Нагороди, кількість, шт.				5	

Продовження таблиці 13

Відсутність судових позовів, кількість				5	
Ефективність					
Реалізація продукції, тис. грн				50	
- озима пшениця				..	
- озимий ячмінь				..	
- соняшник					
.....					
Підвищення попиту на продукцію, %				30	
Зниження попиту на продукцію, %				20	

Джерело:

Таблиця 14 Оцінка ефективності СВ перед робітниками на
(вказати підприємство)

Показники	Попередній період	Поточний період	Динаміка, %	Бали	
				Базові	Фактичні
Якість					
Чисельність працівників, осіб				5	
Кількість працівників, які мають медичну страховку, осіб				10	
Кількість працівників, яким виплачено соціальні пільги та страховку, осіб				10	
Кількість працівників, яким надано путівки в пансіонати і дитячі лагери, осіб				10	
Програми підвищення кваліфікації і перепідготовки, грн/особу				10	
Інтенсивність перепідготовки і кваліфікації, частота / кількість осіб				10	
Освітній рівень працівників, грн / кількість осіб				10	

Продовження таблиці 14

Розвиток корпоративних комунікацій, працівників у прийнятті рішень, соціально-відповідальна реструктуризація, + або -				10	
Нааявність профсоюзу, + або -				5	
Ефективність					
Середня заробітна плата / мінімальну заробітну плату по регіону, грн/грн				10	
Виробниче каліцтво, %				5	
Ротація кадрів, %				5	

Джерело:

Таблиця 15 Оцінка ефективності СВ на (вказати підприємство) з органами державної власності

Показники	Попередній період	Поточний період	Динаміка, %	Бали	
				Базові	Фактичні
Якість					
Участь в підтримці і розвитку інфраструктури сільської території, тис.грн				20	
Співпраця з органами державної власності щодо розвитку території, тис. грн				20	
Збереження і розвиток ЖКГ, тис. грн				10	
Нагороди, подяки, кількість				15	
Ефективність					
Відсутність судових позовів, кількість				15	
Приватно-державне партнерство, кількість				20	

Джерело:

Таблиця 16 Оцінка ефективності СВ на (вказати підприємство) –
охорона навколишнього середовища

Показники	Попередній період	Поточний період	Динаміка, %	Бали	
				Базові	Фактичні
Якість					
Економія використання природних ресурсів, %				15	
Повторне використання і утилізація відходів, %				15	
Попередження забруднення навколишнього середовища, шт.				15	
Екологічна безпека виробництва і перевезень, кількість нагород				10	
Екологічно безпечна продукція, кількість нагород				15	
Проведення акцій щодо озеленіння і благоустрою, кількість				10	
Ефективність					
Відсутність штрафів, судових позовів, кількість				10	
Відсутність аварій на виробництві, кількість				10	

Джерело:

Таблиця 17 Оцінка ефективності СВ на (вказати підприємство) –
відносини з суспільством

Показники	Попередній період	Поточний період	Динаміка, %	Бали	
				Базові	Фактичні
Підтримка соціально незахищених верств населення, тис. грн				20	
Підтримка сфери культури і мистецтва, тис. грн				20	
Підтримка освітніх заходів, тис. грн				20	
Підтримка спорту і здорового способу життя, тис. грн				20	
Соціальний аудит (нефінансова звітність), підтвердження				20	

Джерело:

Рекомендована література: [5,15,16, 18,20,22,25]

Змістовий модуль 10 *Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності.*

Теми доповідей:

1. Навести структуру соціальних інвестицій бізнесу в Україні протягом останніх років.
2. Соціальна відповідальність як напрям покращення соціального розвитку підприємств.
3. Форми прояву соціальної відповідальності, специфіка, вигоди від неї суспільству.
4. Принципи та завдання державної політики у сфері соціальної відповідальності (стратегія до 2023 р.).
5. Розробка соціальної стратегії: структурні підрозділи.

Таблиця 18 Соціальний розвиток окремих країн (2000-2017 рр.)

Країна	ВВП на душу населення (дол. США)	Очікувана тривалість життя	Письменність серед дорослих, %	Показник людського розвитку
2000 р.				
США				
Франція				
Німеччина				
Англія				
Китай				
Японія				
СНД				
Україна				
2005 р.				
США				
Франція				
Німеччина				
Англія				
Китай				
Японія				
СНД				
Україна				
США				

Продовження таблиці 18

2010 р.				
США				
Франція				
Німеччина				
Англія				
Китай				
Японія				
СНД				
Україна				
2015 р.				
США				
Франція				
Німеччина				
Англія				
Китай				
Японія				
СНД				
Україна				
2017 р.				
США				
Франція				
Німеччина				
Англія				
Китай				
Японія				
СНД				
Україна				

Джерело:

Таблиця 19 Соціальні й економічні тенденції в окремих країнах світу

Країна	Очікувана тривалість життя (роки)			Рівень освіченості (%)			Реальний ВВП на душу населення (дол. США)		
	2000 р.	2010 р.	2016 р.	2000 р.	2010 р.	2016 р.	2000 р.	2010 р.	2016 р.
США									
Франція									
Німеччина									
Англія									
Китай									
Японія									
СНД									
Україна									

Джерело:

Таблиця 20 Розмір соціальних виплат в Україні протягом
2000-2016 рр.

Рік	Розмір мінімальної заробітної плати, грн	Розмір мінімальної пенсії, грн	Прожитковий мінімум, грн
2000			
2001			
2002			
2003			
2004			
2005			
2006			
2007			
2008			
2009			
2010			
2011			
2012			
2013			
2014			
2015			
2016			
2017 (прогноз)			

Джерело:

Таблиця 21 Розмір державних соціальних виплат в Україні
протягом 2012-2017 рр.

Категорії видатків	Роки					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Соціальні видатки зведеного бюджету, млрд грн						
в тому числі:						
- охорона здоров'я, млрд грн						
- соціальний захист та соціальне забезпечення, млрд грн						
Видатки фондів державного соціального страхування, млрд грн						
в тому числі:						
- Пенсійний фонд України, млрд грн						
- Фонд загальнообов'язкового державного страхування на випадок безробіття, млрд грн						

Продовження таблиці 21

- Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві, млрд грн						
- Фонд соціального страхування від тимчасової втрати працездатності, млрд грн						
Державні соціальні виплати, усього млрд грн						

Джерело:

Таблиця 22 Видатки Державного бюджету України у 2012 - 2016 рр., млн грн

Показники	2012 р.	%	2013 р.	%	2014 р.	%	2015 р.	%	2016 р.	%	2016 р. у % до 2012 р.
Загальнодержавні функції											
Оборона											
Громадський порядок, безпека та судова влада											
Економічна діяльність											
Охорона навколишнього середовища											
Житлово-комунальне господарство											
Охорона здоров'я											
Духовний та фізичний розвиток											
Освіта											
Соціальний захист та соціальне забезпечення											
Інші видатки											
Всього:											

Джерело:

Таблиця 23 Видатки бюджету м. Миколаєва у 2016 році, грн

Видатки бюджету за функціональною структурою	Загальні видатки		Спеціальні видатки	
Державне управління				
Освіта				
Соціальний захист та соціальне забезпечення				
Житлово-комунальне господарство				
Культура і мистецтво				
Засоби масової інформації				
Фізична культура і спорт				
Будівництво				
Сільське і лісове господарство, рибне господарство та мисливство				
Транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатика				
Інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю				
Охорона навколишнього природного середовища та ядерна безпека				
Запобігання та ліквідація надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха				
Цільові фонди				
Видатки не віднесені до основних груп				
Всього видатків				

Джерело:

Таблиця 24 Показники соціально-економічного розвитку України протягом 2005-2017 рр.

Роки	ВВП, млн грн	Зведений бюджет	
		доходи млрд грн	видатки млрд грн
2005			
2006			
2007			
2008			
2009			
2010			
2011			
2012			

Продовження таблиці 24

2013			
2014			
2015			
2016			
Прогноз 2017			
2017 р. у % до 2005 р.			

Джерело:

Таблиця 25 Основні показники розвитку регіонів України

Регіон	ВРП на душу населення у 2016 р., грн	Зайнятість на малих підприємствах на 100 населення у 2016 р., працівників	Рівень безробіття у 2016, %	Валове нагромадження основного капіталу на душу населення у 2016, грн
Автономна Республіка Крим				
Вінницька				
Волинська				
Дніпропетровська				
Донецька				
Житомирська				
Закарпатська				
Запорізька				
Івано-Франківська				
Київська				
Кіровоградська				
Луганська				
Львівська				
Миколаївська				
Одеська				
Полтавська				
Рівненська				
Сумська				
Тернопільська				
Харківська				
Херсонська				
Хмельницька				
Черкаська				
Чернівецька				
Чернігівська				
м. Київ				
м. Севастополь				

Джерело:

Рекомендована література: [1,10,12,15]

Таблиця 25 Валовий внутрішній продукт по окремих країнах та регіонах світу у 2009-2014 роках

Країни	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016 Індекс ВВП (2011=100%)
	% до попереднього року						
РФ							
США							
Світ							
Єврозона							
ЄС							
Україна							

Джерело:

Питання для підсумкового контролю

МОДУЛЬ 1. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФЕНОМЕН

1. Сутність та значення соціальної відповідальності.
2. Принципи, види соціальної відповідальності.
3. Функції соціальної відповідальності.
4. Соціальна політика та соціальний захист.
5. Чинники ініціювання і становлення соціальної відповідальності особистості та суспільства.
6. Переваги та недоліки соціальної відповідальності.
7. Еволюція соціальної відповідальності.
8. Корпоративна соціальна відповідальність.
9. Соціальна відповідальність як елемент сталого розвитку.
10. Переваги соціально-відповідальних підприємств.
11. Соціальна відповідальність в системі корпоративного управління.
12. Корпоративна відповідальність в аграрному секторі.
13. Соціальні зобов'язання, соціальний контракт.
14. Етика службових і ділових відносин.

15. Система показників соціальної відповідальності у сфері взаємовідносин з персоналом.
16. Соціальна відповідальність органів державної влади в умовах розбудови соціальної держави.
17. Роль органів державної влади у соціалізаційних процесах в Україні.
18. Соціальна відповідальність підприємств.
19. Чинники ініціювання і становлення соціальної відповідальності особистості та суспільства.
20. Структура управління соціальною відповідальністю.
21. Етапи впровадження системи соціальної відповідальності.
22. Напрями застосування соціальної відповідальності.
23. Комітет з корпоративної соціальної відповідальності.
24. Інституціоналізація суб'єктів соціальної відповідальності (профспілки, держава, роботодавці).
25. Елементи соціальної відповідальності бізнесу.
26. Соціальні зобов'язання, соціальний контракт.
27. Етика соціального менеджменту.
28. Стандарти етики менеджменту.
29. Механізм формування етичної поведінки.
30. Моральні аспекти розпорядчої діяльності.
31. Система показників соціальної відповідальності у сфері взаємовідносин з персоналом.
32. Особливості соціального діалогу і соціальної відповідальності із зовнішніми організаціями.
33. Співпраця з органами місцевої влади у розробці програм соціальної відповідальності.
34. Співпраця з науково-дослідними організаціями, засобами масової інформації, профспілками.
35. Соціальна відповідальність перед регіональними громадами.
36. Гармонізація інтересів соціальних партнерів.
37. Соціальна відповідальність щодо навколишнього середовища.
38. Нормативно-правові відносини екологічної безпеки в Україні.

39. Інвестування в агроекологію: перспективи та напрями.
40. Виробництво екологічно-чистої продукції на сучасному етапі.
41. Головні партнери у соціальній діяльності.
42. Співпраця з діловими партнерами щодо соціальної відповідальності.
43. Соціальна відповідальність по відношенню до споживачів та партнерів по бізнесу.
44. Ефективність господарювання соціального партнерства.
45. Звітність із питань соціальної відповідальності.
46. Не фінансове звітування: основні особливості.
47. Розкриття підприємствами своєї інформації.
48. Практика використання не фінансової звітності в Україні.
49. Результативність соціальної діяльності підприємств.
50. Цільове використання коштів (благодійність): проведення аналізу.
51. Соціальні бюджети підприємства.
52. Оцінка соціальної відповідальності підприємств.
53. Стратегія розвитку соціальної відповідальності в період розбудови корпоративного громадянства.
54. Розробка соціальної стратегії: структурні підрозділи.
55. Екологічна безпека соціальної діяльності.
56. Нормативно-правові відносини екологічної безпеки в Україні.
57. Інвестування в агроекологію: перспективи та напрями.
58. Сутність соціального партнерства та його роль у функціонуванні ринкової економіки.
59. Соціальне партнерство як тип соціальних відносин.
60. Механізм формування соціального партнерства.
61. Ефективність господарювання соціального партнерства.
62. Державно-приватне партнерство.
63. Не фінансова звітність підприємств: переваги та особливості.

64. Оцінка соціальної відповідальності: методи, об'єкти, показники.
65. Ефективність соціальної відповідальності.
66. Соціальні індикатори та їх вплив на формування соціальної політики держави.
67. Показники оцінки соціального ефекту.
68. Практики соціалізації в Україні.
69. Соціальна відповідальність як напрям покращення соціального розвитку підприємств.
70. Форми прояву соціальної відповідальності, специфіка, вигоди від неї суспільству.
71. Комплекс соціальних заходів щодо реалізації корпоративної стратегії розвитку.
72. Принципи та завдання державної політики у сфері соціальної відповідальності (стратегія).
73. Соціальні бюджети підприємства.
74. Оцінка соціальної відповідальності підприємств.
75. Розробка соціальної стратегії: структурні підрозділи.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Грішнова О. А. Людський розвиток: навч. посіб / О. А. Грішнова. — К. : КНЕУ, 2006. — 230 с.
2. Джордж Р. Т. Деловая этика / пер. с англ. Р. И. Стопера. — СПб., Экономическая школа М.; Издат. группа Прогресс, 2001. — Т.1. — 280 с.
3. Дікон Б. Глобальна соціальна політика : міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту / Б. Дікон, Х. Мішель, П. Стабс ; перекл. з англ. : А. Олійник, В. Триліс, В. Паламарчук. — К. : Основи, 1999. — 346 с.

4. Кикал. Дж. Социальное предпринимательство : миссия сделать мир лучше / Дж. Кикал, Т. Лайонс ; пер. с англ. — М. : Альпина Паблишер, 2014. — 304 с.
5. Корпоративна соціальна відповідальність : підручн. / [О. Гирик, О. Денис, О. Дубовик та ін.] за заг. ред. д-ра екон.наук, проф. Т. С. Смовженко, д-ра екон. наук, проф. А. Я. Кузнецової. — К. : УБС НБУ, 2009. — 315 с.
6. Корпоративна соціальна відповідальність : навч. посіб. / О. Лазоренко Р. Колишко та інші. — К. : Видавництво Енергія, 2008.
7. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях / А. Куліш. — К ; 2007. — 80 с.
8. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / пер. з англ. С. Яринич. — К. : Стандарт, 2005. — 302 с.
9. Лазоренко О. Корпоративна соціальна відповідальність в Україні : експертна думка : зб. статей та рекомендацій / О. Лазоренко. — К. : Стилос, 2007.
10. Петроє О. М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної політики сучасних підприємств в Україні : навч. посіб. / О. М. Петроє. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 60 с.
11. Петроє О. М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики : монографія / О. М. Петроє. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 152 с.

14. Про екологічну експертизу : закон України станом на 09 лютого 1995 року № 46/95-ВР [Електронний ресурс] / від 04.08.2016 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80>. — Дата останнього доступу 30.05.2016 р.
15. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні : розуміння та впровадження. — К : 2005. — 48 с.
16. Тульчинский Г. Л. Корпоративная социальная ответственность : технологи и оценка эффективности : учебник для бакалавров / Г. Л. Тульчинский. — М. : Юрайт, 2014. — 338 с.
17. A/RES/64/236: 64/236. Implementation of Agenda 21, the Programme for the Further Implementation of Agenda 21 and the outcomes of the World Summit on Sustainable Development <http://www.un-documents.net/ares64-236.pdf>
18. Commission on Sustainable Development web site http://www.un.org/esa/dsd/csd/csd_aboutcsd.shtml
19. Donaldson T. The Stakeholder Revolution and the Clarkson Principles / T. Donaldson // Business Ethics Quarterly : 2002. — Vol. 12, № 2. — P. 107–111.
20. Establishment of the Commission on Sustainable Development, ECOSOC Resolution 1993/207, New York, February 1993 <http://www.un-documents.net/1993-207.htm>
21. Indicators for Sustainable Development: Theory, Method, Applications/ Hartmut Bossel <http://www.ulb.ac.be/outils/error404/1.html>

22. Indicators for Sustainable Development: guidelines and methodologies/ JoAnne DiSano
<https://sustainabledevelopment.un.org/publications/indisdmg2001.pdf>
23. Institutional arrangements to follow up the United Nations Conference on Environment and Development, General Assembly Resolution A/RES/47/191, New York, December 1992
<http://www.un-documents.net/a47r191.htm>
24. Programme for the Further Implementation of Agenda 21, General Assembly Resolution A / RES / S-19/2 <http://www.un-documents.net/s19r2.htm> <http://www.un-documents.net/ares-s19-2.pdf>
25. Report of the World Summit on Social Development, A/CONF.166/9, 19 April 1995 <http://www.un-documents.net/aconf166-9.pdf>
26. Report of the World Summit on Sustainable Development, A/CONF.199/20, 4 September 2002 <http://www.un-documents.net/aconf199-20.pdf>
27. Rio Declaration on Environment and Development, A/CONF.151/26, Resolution 1, Annex II, <http://www.un-documents.net/rio-dec.htm>

Навчальне видання

Соціальна відповідальність
Методичні рекомендації

Укладачі:

Сіренко Наталя Миколаївна

Бурковська Алла Валентинівна

Лункіна Тетяна Іванівна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2

Тираж 50 прим. Зам. № ____

Надруковано в видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.